

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2023-637

7.9.2023

Statens Pensjonskasse

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Skyteøvelse – frostskaade – arbeidsulykke – yfl. § 11 første ledd bokstav a.

Forsikrede ble påført en frostskaade under en skyteøvelse. Øvelsen varte i ca. 10 timer, og temperaturen ute varierte fra -3 til +1 grader. Vindstyrken var 6 til 8 m/s, med kast opp mot 15 m/s. Forsikrede var utstyrt med skytehansker. Da forsikrede sa ifra at hun frøs, fikk hun beskjed om å varme seg, og senere å avslutte skytingen. Det ble innhentet en spesialisterklæring som fastsatte vmi til 15 %. Foretaket utbetalte en engangserstatning, men avsto ytterligere krav med den begrunnelse at det ikke forelå en arbeidsulykke i henhold til yfl. Saken reiste spørsmål om frostskaaden som forsikrede ble påført var å anse som en arbeidsulykke etter det avdempede ulykkesbegrepet. Nemnda bemerket at hendelsen på skytebanen ikke kunne anses som en påkjenning eller belastning som var usedvanlig i forhold til det som var vanlig for en vernepliktig soldat. Foretaket ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede var i Forsvaret da hun ble påført en frostskaade 12.11.19 under en skyteøvelse. Det er fremlagt et SSD-skjema fra Forsvaret av 10.6.20:

Hel dag på skytebanen ... (november måned). Soldaten husker at det var regnvær og kaldt.

...

Frostskaade fingre begge hender. Mest uttalt på 3. og 4. finger venstre hånd, samt 2., 3. og 4. finger høyre hånd. Foto av skaden viser hvite fingre mellom fingrenes DIP og PIP ledd. Soldaten forteller at hun mister følelsen i affiserte fingre når hun er kald, eller har vært i aktivitet hvor hun har blitt varm – og så blir kald.

...

Soldat forteller at hun ble anmodet om å legge hendene mot egen kropp/hud for å holde dem varme. På skytebanen brukte soldaten stridshansker under skyting. Hadde vindvotter som hun tok på etterpå.

Forsikringsforetaket (heretter foretaket) mottok skademelding 26.2.21:

Fikk først 1. frostskaader på begge hender under uken med skytetrening. Mistet følelsen i alle fingre, de ble helt hvite og numne. Etter jeg var ferdig på skytebanen måtte jeg gå 6 km med tungt utstyr. Da jeg kom inn tilbake på leir, ble fingrene enda hvitere og hardere.

Nav innhentet en spesialisterklæring av 21.4.22 fra nevrolog. Det konkluderes der med at forsikrede har en frostskaade som utgjør 15 % varig medisinsk invaliditet.

Nav innvilget menerstatning i gruppe 1 i vedtak av 19.5.22.

Den 2.6.22 innvilget foretaket forsikrede en engangserstatning etter forsvarsloven § 33. I samme brev avsto foretaket krav under yfl. med den begrunnelse at det ikke forelå en arbeidsulykke i henhold til yfl.

Det ble i forbindelse med klage fremsatt en forklaring fra forsikrede i e-post av 23.6.22:

Gikk til skytebanen klokka 8 på morgenen, og måtte gå 6 km dit med tungt utstyr. Var på skytebanen i ca. 8 timer. Gradene varierte fra -5 til 1. Det var kraftig vind, og sterkeste vindkast på over 15 m/s. I tillegg var det regn/sludd. Jeg hadde på meg tynne skytehansker og holdt i metallvåpen. Etter noen timer begynte jeg å miste følelsen i flere fingre, og de ble hvite og numne. Jeg fikk beskjed om å holde fingrene inntil kroppen for å varme de. Når jeg fikk tilbake følelsen, fortsatte jeg å skyte litt mer, men det samme skjedde igjen, og jeg fikk beskjed om at jeg ikke kunne delta mer. Jeg satt å ventet til vi var ferdig i rundt 1 time, før vi skulle gå i 2 timer tilbake til leir. Da jeg kom inn på rommet mitt, ble fingrene enda hvitere og hardere. Det var smertefullt, og når jeg begynte å få følelsen tilbake igjen ble fingertuppene grå/lilla. En av sersjantene som var med på skytebanen fikk se bilde av fingrene mine da jeg kom tilbake, og sa at det ikke så bra ut og at jeg burde dra til legen ...

I brev fra forsikrede rettet til FinKN av 28.2.23 står det:

Det er riktig som SPK viser til at min klient hadde stridshansker og vindvotter (hun byttet til vindvotter da hun begynte å miste følelsen i fingrene). (Forsikrede) måtte vente i et skur som var trekkfullt og åpent ut mot skytebanen til skyteøvelsen var over, og hun hadde ikke mulighet for å varme seg innendørs ...

Det er fremlagt utskrift fra yr.no som viser at temperaturen 12.11.19 på lufthavn i området varierte fra -5,2 til +1,1, og at det kraftigste vindkastet var på 15,3 m/s. I det aktuelle tidsrommet varierte temperaturen fra rundt -3 til +1 grader. Denne værstasjonen ligger omtrent 6 kilometer i luftlinje fra skytebanen hvor øvelsen foregikk.

Forsikrede har i det vesentlige anført at det foreligger en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er vanlig for en vernepliktig soldat. FSN-7319 og FSN-7563 er ikke relevante, da frostska den i gjeldende sak har vært under svært sterk vind og høy luftfuktighet, samt at øvelsen strakk seg over ca. 10 timer. Dette gir en effektiv temperatur på 15 minusgrader og en moderat fare for forfrysning. Det gir også fare for hypotermi ved lengre opphold uten passende beskyttelse. Forsikrede holdt fingrene på kaldt metall, samtidig som fingrene var eksponert for relativt sterk vind, flesteparten av disse timene. Hun måtte videre vente i et åpent og trekkfullt skur (som mest sannsynlig var åpent mot vindretningen), og hun måtte gå 6 kilometer tilbake til leiren etter endt skyteøvelse. Forsikrede hadde således liten mulighet til å beskytte seg mot kulden. Selv om forsikrede ikke ble holdt igjen på skytebanen, følte hun press på å fullføre skyteøvelsen. Hennes handlingsrom i situasjonen var begrenset.

Ordlyden i folketrygdloven § 13-3 oppstiller ikke krav om at en skadevoldende hendelse må inntre "plutselig". Uttalelsen i Rundskriv R13-00 om det at kulde har inntruffet "plutselig eller har vært særlig sterk" må forstås som eksempler på tilfeller som kan falle inn under det avdempede ulykkesbegrepet. Videre vises det til avgjørelse 2009-003, og det foreligger heller ikke konsekvent praksis om at værforholdene må ha inntruffet plutselig. Mindretallet i denne saken la imidlertid vekt på at kulden ikke hadde inntrådt "plutselig". Det vises også til nemndas avgjørelse i 2010-144, FSN-7319, FSN-7563, FSN-6757 og Rt-2013-645. Forsikrede mener derfor at bruken av ordet "plutselig" ikke skal forstås som et vilkår for rett til erstatning.

Videre vises det til at det i praksis fra domstolene, herunder Trygderetten, ikke er lagt til grunn noe krav om at en hendelse skal ha inntrådt "plutselig" når det gjelder andre typer skader enn frostska der. Det er imidlertid lagt til grunn at det i vilkåret "usedvanlig" ligger at den skadegjørende hendelsen må ha vært uventet, f.eks. at en gjenstand som skulle løftes var uventet tung eller at en arbeidsstilling var uventet vanskelig. Forsikrede anfører at det var uventet for henne at kuldepåvirkningen var så betydelig.

Forsikringsforetaket har i det vesentlige anført det ikke foreligger en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er vanlig for en vernepliktig soldat. Nemnda har vist til rikstrygdeverkets rundskriv til folketrygdloven § 13-4. Det heter der at frostska der kan anses som arbeidsulykke når kulden har inntruffet plutselig og har vært særlig sterk.

I denne vurderingen vil også luftfuktighet og vind spille inn, se blant annet FSN-7319 og FSN-7563. Kulden i gjeldende sak var ikke særlig sterk, og den har ikke inntruffet plutselig. Videre hadde forsikrede kontroll over situasjonen, hun fikk anledning til å ta pauser, og når plagene kom igjen fikk hun beskjed om å ikke lenger delta. Hun var også utstyrt med skytehansker.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet er om frostskaaden som forsikrede ble påført 12.11.19 er å anse som en arbeidsulykke etter det avdempede ulykkesbegrepet, jf. yfl. § 11 første ledd.

Begrepet arbeidsulykke i yfl. § 11 første ledd bokstav a skal forstås på samme måte som i folketrygdloven § 13-3, jf. Ot.prp. nr. 44 (1988-1989) s. 89. I § 13-3 annet ledd defineres to ulike kategorier arbeidsulykker; det markerte ulykkesbegrep (en plutselig eller uventet ytre hending) og det avdempede ulykkesbegrep (en konkret tidsbegrenset ytre hending som medførte en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommendes arbeid).

Twisten i saken knytter seg til spørsmålet om det foreligger en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er vanlig for en vernepliktig soldat.

Nemnda har flere ganger vurdert om frostskaader oppstått under militærøvelse er å anse som en arbeidsulykke, jf. blant annet 2010-144 og 2009-003. I nemndspraksis er det tatt utgangspunkt i Rikstrygdeverkets rundskriv om forholdet til ftrl. § 13-3, der det heter at forfrysninger omfattes dersom kulden inntreffer plutselig og er særlig sterk. Videre har nemnda også lagt vekt på om forsikrede har hatt tilstrekkelig kontroll over situasjonen selv og hvilke muligheter vedkommende har hatt til å beskytte seg mot kulden.

I aktuelle sak har ikke kulden kommet plutselig, og det er heller ikke tale om spesielt lav temperatur. Det er videre opplyst at forsikrede sa ifra om at hun frøs og fikk beskjed om å varme seg, og senere å avslutte skytingen.

Nemnda kan ikke se at hendelsen på skytebanen 12.11.19 må anses som en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er vanlig for en vernepliktig soldat.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Barbro Paulen (bransjerepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).